

Maaseudun kehittymisen muutosvoimia

Maaseutuelinkeinot ovat EU-aikana olleet jatkuvassa muutoksessa. Maatilojen keskikoko on ollut jatkuvassa kasvussa. Tämän kehityksen kääntöpuolena on ollut perheviljelmien lukumäärän väheneminen. Perheviljelmien lukumäärän väheneminen on puolestaan pienentänyt maaseudun väestöpohjaa.

Keskikoon kasvu on suorassa yhteydessä kustannustehokkuuteen, joka saavutetaan suuruuden ekonomialla. Kustannustehokkuutta tarvitaan markkinataloudessa jatkuvasti lisää. EU:n yhteiset elintarvikemarkkinat merkitsevät massatuotannolle eli esimerkiksi vehnälle ja sianlihalle yhtenäistä markkinahintaa.

Suomen elintarviketuotannon on erikoistukiensa huomioonottamisen jälkeen pystyttävä tuottamaan elintarvikkeiden raaka-aineet ja niiden massajalostamisen eurooppalaiseen yksikköhintaan tai muussa tapauksessa tuonti korvaa kotimaiset elintarvikkeet kaupan ja kuluttajan pöydällä.

Kuluttajat ovat aivan viime aikoina alkanee kiinnittää enenevässä määrin huomiota elintarvikkeiden alkuperään ja niiden tuottamisessa käytettyihin menetelmiin. Tämä trendi sisältää elintarviketajun läpinäkyvyyden, tuotannon ekologisuuden ja tuotteiden luonnonmukaisuuden. Luonnonmu-

Anni Nieminen, arkisto

Luonnon omat yrtit, vaikkapa voikukat, käyvät kauppatavaraksi.

kaisuus merkitsee tietyn tuotantoteknologian soveltamista kasvi- ja eläintuotannossa.

Paradoksaalista kylläkin luomu merkitsee jossain määrin paluuta entiseen eli 60-luvulle menetelmien osalta. Luomu-elintarviketalous hyötyy suurtuotannon eduista siinä missä ei-luomukin. Tuotantoyksiköt jatkavat luomussakin suurenemistaan.

Kuluttajien ostokäyttäytymisessä on kuitenkin tapahtunut yksi merkittävä muutos, joka suo-

sii pienuuden laatuekonomiaan perustuvaa elintarviketuotantoa maaseudulla. Kuluttaja haluaa ostaa osan elintarvikkeistaan korkealaatuisena erikoistuotteena pienentuotantoyrittäjiltä. Ylä-Savossa lihapuolella tällaisia brändituotteita ovat vaikkapa Väisäsen Kotiliha ja Remeskylän Palvi. Yrtti- ja vihanespuelelta esimerkiksi käy Kiurun Kellari.

Kyseiset lihayrittäjät tuottavat voittopuolisesti lähiruokaa, jolloin niiden raaka-aineet ja asiak-

kaat ovat lähialueelta. Sen sijaan Kiurun kellarin tuotteista yli 90 prosenttia menee Suur-Helsingin alueelle.

Yhteistä näille kummallekin yritystyyppille on, että ne tuottavat pienuuden laatuekonomian konseptilla korkealaatuisia elintarvikkeita vaativille asiakkaille, jotka ovat valmiita maksamaan lisähintaa laadusta. Tulevaisuudessa maaseudulle olisi löydettävä lisää innovatiivisia yrittäjiä, jotka lähtevät kehittämään laadukkaita elintarvikkeita ja etsimään niille asiakkaat ja toimivat jakelutiet. Jakelun ratkaisemisessa on löydettävä perinteisen elintarvikekaupan lisäksi myös muita kanavia kuten maatilatorit ja verkko-kaupat (www.makumaku.fi).

Maaseudun elinvoimaisuuden uusi kehittyvä pilari on bioenergian tuotanto puumassasta ja muusta biomassasta. Puuraaka-ainetta maassamme on lähes joka puolella, joten tämä pilari luo työpaikkoja joka puolelle Suomea.

Puuraaka-aineen korjuu on työvaltaista ja soveltuu erinomaisesti pienyrittäjän tehtäväksi ja organisoimaksi. Karjaloustilat voivat tulevaisuudessa hyödyntää karjan lantaa biokaasuenergian tuotannossa. Kannattavuuden takaamiseksi biokaasulaitoksen yhteyteen on tehtävä hakesähkölaitos, jonka hukkalämmöllä voidaan lantaliete kuivattaa ennen kaasuttamis-

ta. Suuret karjatilat voivat muuttua energian nettotuottajiksi kymmen vuoden aikana.

Maaseudun elinvoimaisuuden kehittämisessä on ratkaisuvaiheessa useita tekijöitä, joista osa on poliittisia ja osa yrittämiseen liittyviä voimia.

Maatilat kehittyvät moneen suuntaan. Monialaisia tiloja on tiloista jo kolmannes eli niillä on maatalouteen liittymättömiä toimintoja kuten matkailu tai maansiirtoyrittäminen. Uusia yrityksiä syntyy pienuuden laatuekonomiaan perustuen palvelemaan kotitalouksien uutta laatupainotteista kysyntää.

Tilakoko suurenee perinteisillä tuotantoaloilla. Luomuteknologia valtaa alaa elintarviketuotannossa. Lisäksi kaikki muutostekijät toimivat vielä lomittain. Bioenergian tuotanto jatkaa kasvuaan. Haasteita siis riittää maaseudun kehittämisorganisaatioille.

Maaseudun elinvoimaisuus ry järjesti Kiuruveden Iskelmäviikkojen oheistapahtumana seminaarin, jota referoitiin muun muassa tässä lehdessä. Silloin kysyimme, ovatko kehittämisorganisaatiot kyllicki päivittäneet osaamistaan muutosaloilla. Tähän annan näkemykseni seuraavassa puheenvuorossani.

PEKKA LEHTONEN

MAASEUDUN
ELINVOIMAISUUS RY:N
TOIMINNANJOHTAJA, DOSENTTI

MINNE MENNÄ

NÄYTTELYT

Iisalmen kulttuurikeskuksessa keräilijä Raimo Rönkön pysyvä Arabian kahvikuppi-näyttely. Esillä 750 kuppiparia 1950–1970-luvuilta. Avoinna kirjaston aukioloaikoina.

Keiteleen kirjaston talligalleriassa 29.7. saakka Sini Kukkosen valokuvanäyttely. Avoinna kirjaston aukioloaikoina.

Keiteleellä Aholan talomuseossa 31.7. saakka Kuppi kahvia, kiitos! -näyttely. Avoinna ke-su klo 12–18.

Keiteleen Tekstiilituvalla 29.7. saakka Rakkaudesta rököihin -näyttely. Avoinna ma-pe klo 10–17.

Kiuruveden kulttuuritalolla 15.8. saakka Pauliaukusti Haapasen näyttely. Avoinna ma-to klo 10–19, pe klo 10–17. Vapaa pääsy.

Kiuruveden kulttuuritalon näyttelytilassa ylälämpiössä 31.8. saakka Ulla Remksen, Paula Remksen ja Enni Kinnusen näyttely. Avoinna ma–to klo 10–19, pe klo 10–17, la-su suljettu.

Kiuruveden kirjaston Satusopessa 31.7. saakka kansalaisopiston keskiviikon kuvataidekoulun näyttely. Avoinna kirjaston aukioloaikoina.

Kiuruveden käsityökeskuksessa (Kirkkokatu 14) 29.7. saakka Remesten suvun kädentaitoja -näyttely. Avoinna ma-pe klo 9–17 ja su 24.7. klo 10–16.

Lapinlahden Mäntyrinteellä (Kotalahdentie 49, Pajujärvi) 31.7. saakka Arsenin kesänäyttely. Juhani Harrin, Kari Juvan ja Juri Saarikosken teoksia. Avoinna päivittäin klo 13–17.

Lapinlahden pääkirjaston näyttelytila Aniarassa 26.8. saakka Painaumia. Taidegraafiikkaa, lida Kauppinen, Helsinki. Kirjasto avoinna ma-ke klo 10–19, to-pe, klo 10–17.

Pielavedellä rantapolulla 31.7. saakka Keijupolku.

Sonkajärven kirjaston näyttelysalissa 28.7. saakka Jenni Turusen ja Tuija Matelan taidenäyttely. Avoinna ma-ti ja to klo 12–19, ke ja pe klo 10–17.

Sonkajärvellä 11.9. saakka Jyrkkäkosken ruukin näyttely. Avoinna ma-pe klo 9–19,

la klo 10–20 ja su klo 11–18.

Sonkajärvellä Jyrkkäkosken masuurirakennuksessa 11.9. saakka Jyrkkäkosken ruukin kesänäyttely Ars Jyrkkä: Jussi Aulis, Seppo Kääriäinen, Leena Tikkanen, Jukka Mulari ja Arto Väisänen. Avoinna ma-la klo 10–17 jasu klo 11–17.

Sonkajärvellä 31.7. saakka Sonkakosken Nukkepirtin nukkenäyttely. Avoinna su-pe klo 12–18.

Vieremän kirjastossa 5.8. saakka Seppo Reisin öljyväritöitä.

Vieremällä Valkeisten vanhalla koululla (Ouluntie 1112) Kyllikki Pehkosen Aho-aiheinen kuvataidenäyttely ”Kosteikko, kukkula, saari”. Avoinna la klo 12–16 ja su klo 12–18. Tiedustelut puh. 040 747 0903 tai 050 323 6020.

Vieremällä Haajaisten koulukievarin Myllytuvassa elokuun loppuun saakka ”Kahvikulta kaunis juoma” -näyttely. Avoinna sopimuksen mukaan, tiedustelut puh. 040 592 9446 tai 040 760 3057.

Kuopion museossa 23.10. saakka Nukke-maailma – lavatanssin ja joulusaunan tarina -näyttely. 29.1.2012 saakka Leluja ja leikki-jöitä -näyttely, jossa on esillä leikkikaluja 1900-luvun alusta 2000-luvulle. 15.1.2012 saakka Jääkärien tie – Herman Huotarin tarina -pienoisnäyttely. Avoinna ti-pe klo 10–17, ke myös klo 17–19, la-su klo 11–17.

KONSERTIT

Kiuruveden kirkossa su 24.7. klo 18 Eeva-Leena Jauhaisen ja Ulla-Sisko Jauhaisen iltamusiikkikonsertti. Hengellistä musiikkia, tuulahduksia eri puolilta maailmaa ja muusi-koiden omia sävellyksiä.

Lapinlahdella Mäntylahden Vedon talossa su 24.7. kello 18 Eero ja Jussi Raittinen.

Pielaveden satamarannassa (Puustellintie 4) pe 29.7. klo 20 lauluyhtye Jat6, vapaa pääsy.

TAPAHTUMAT

Keiteleellä la 23.7. klo 9–13 Torilauantai. Järj. Kalevalaiset Naiset ja MLL.

Kiuruveden vanhalle kirjastolle voi tulla tekemään Rakkaustarina-yhteisötaideteosta la 23.7. klo 9–15.

Sonkajärvellä Paisuan entisellä koulul-

la la 23.7. klo 10–14 Sonkajärven kylien kylä-markkinat.

Pielaveden torilla la 23.7. klo 10.30 alkaen muikkuvestivaalit. Kari Salmelainen, wanhoja ajoneuvoja, klo 11 lasten yhtye Karvapää, klo 12.30 ja klo 16 tulenneliäjä-kahlekuningas.

Varpaisjärven koulukeskuksessa la 23.7. maalaismarkkinat. Perinnepihalla puun tarinaa, halonhakuuta, Juha Mieto, pien-eläinpiha, kansanmusiikkia.

Pyhäjärvellä Kaislarannan Palvelukodilla la 23.7. klo 12–16 Kaislikko-rock.

Pielaveden Laukkalassa la 23.7. Tuuren Sottiisi. Klo 17.30 Iltasoitto Laukalan kirkossa, vapaa pääsy. Klo 19 Pelimanni-ilta Laukalan nuorisoseurantalolla.

Iisalmessa Neulatammen kesäkahvilassa Kiurujoen rannalla la 23.7. Neulatammi-rock, K18.

Pyhäjärvellä Pyhäsalmen suurlavalla la 23.7. Elmusrock.

Kiuruveden kotiseutumuseolla su 24.7. klo 13 Kiuruveden kotiseutujuhla. Kahvitarjoilu alkaa jo klo 12. Juhlapuhujana kirjailija Minna Kettunen, Sointu-orkesteri esiintyy, juontajana Lauri Winberg. Vapaa pääsy. Järj. Kiuruveden Kotiseutuyhdistys.

Iisalmessa su 24.7. klo 18 opastettu kaupunkikävely: keskustan puistot, muistomerkit sekä rakennushistorialliset kohteet. Lähtö Kulttuurikeskukselta Kirkkopuistonkadun puolelta.

Pyhäjärvellä su 24.7.- to 28.7. Täydenkuun Tanssit. Ohjelmassa vähintään kolme esitystä päivittäin, ilmaistapahtumia ja kirjanjulkaisutilaisuuksia.

Iisalmessa ma 25.7. klo 18 opastettu kaupunkikävely: keskustan puistot, muistomerkit sekä rakennushistorialliset kohteet. Lähtö Kulttuurikeskukselta Kirkkopuistonkadun puolelta.

Vieremällä Meijerin montussa ti 26.7. klo 18.30 yhteislauluilta, Jamppa Kääriäinen. Järj. Vieremän Kylänraitti ry.

Kiuruveden kirjastossa ke 27.7. klo 16 kirjailija Esa Koukkari esittelee kaksiosaisen sukuromaaninsa Verenperintö I ja II. Kirja on esimerkki siitä, miten sukututkimusta voi hyödyntää romaanin kirjoittamisessa.

Lapinlahdella Eemil Halosen museossa

to 28.7. klo 15 Eemil Halosen näyttelyn esittely.

Lapinlahden taidemuseossa to 28.7. klo 16 Hannu Väisäsen Isän kuvat -näyttelyn esittely.

Lapinlahden Väisälänmäellä to 28.7. klo 17 entisten kerholaisten ja kaikkien 4H-töy ystävien kokoontumisajot. Klo 19 Heinäahon näytelmäpiiri viihdyttää iltamien merkeissä.

Kiuruveden torilla karaoke-iltatori to 28.7. klo 18.30.

Iisalmessa to 28.7. klo 20 opastettu kävely Koljonvirta-Mansikkaniemi historia- ja kulttuuripolulla. Lähtö matkailukartanon pihasta.

Keiteleellä la 30.7. klo 9–13 Torilauantai. Järj. Mummon kamari/Kelu ry.

Lapinlahden jäähallissa la 30.7. klo 19–02 Juusto- ja viinijuhlat.

Iisalmessa Juhani Ahon museon pihapiirissä su 31.7. klo 13–16 vanhan ajan perinnepäivä. Työnäytöksiä, muurinpohjalettuja pikku Liisan tapaan.

Iisalmen Työväentalossa su 31.7. klo 14 ja 19 Kalteva companyn vanhukseille suunnattu monitaiteellinen esitys Muistipeli.

ELOKUVAT

Iisalmessa Kuvalippaassa la 23.7. klo 17 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 2D (normaaliversio, K11), klo 20 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 3D (K11), su 24.7. klo 17 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 2D (K11), klo 20 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 3D (K11), ma 25.7. klo 17 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 2D (K11), klo 20 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 3D (K11), ti 26.7. klo 18.30 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 3D (K11), ke 27.7. Harry Potter ja kuoleman varjelukset 3D (K11), to 28.7. klo 18.30 Harry Potter ja kuoleman varjelukset 3D (K11).

TEATTERIT

Keiteleellä Hietalassa la 23.7. klo 14 Akattoman kylän onni, Keiteleen Harrastajateatteri.

Vieremällä Konolanmäen kyläpirtti Meh-tolassa la 23.7. klo 19 ja su 24.7. klo 19 Kylän viimeinen nainen, Konolanmäen kesäteatteri. **Iisalmessa** Koljonvirran matkailualueen

huoneteatterissa su 24.7. klo 13 Tarinoiden ja taisteluiden Koljonvirta 1808 -multimediaesitys.

Vieremällä Kyrönniemen kesäteatterissa pe 29.7. klo 19, su 31.7. klo 13 Kun ruusut kukkivat.

MUSEOT

Iisalmessa Evakkokeskus ja Profeetta Elian kirkko on avoinna ma-pe klo 10–16.

Iisalmen Luontomuseo (Kirkkopuistonkatu 9) on auki ma, ke, to ja pe klo 9–14, ti klo 11–18, la ja su suljettu.

Iisalmen Panimomuseo Oluthallilla (Teh-taantie 1) on auki ma-pe klo 10–15.

Iisalmessa Postimerkkimuseo (Luunienkatu 4) on avoinna ti-la klo 10–15. Vapaa pääsy.

Iisalmessa Ylä-Savon kotiseutumuseo avoinna 15.8. asti ti-pe klo 12–18, la klo 11–16, su klo 12–16.

Keiteleellä Aholan talomuseo avoinna 31.7. saakka ke-su klo 12–18.

Pielaveden kotiseutumuseo avoinna 31.7. saakka ti-su klo 11–17.

Sonkajärvellä kansainvälinen pullomuseo ja kotiseututalo avoinna 31.7. saakka ti-su klo 10–16.

Vieremällä Kansakoulumuseo Valkeisten vanhalla koululla (Ouluntie 1112) avoinna kesäkuukausien ajan tilauksesta (lähinnä ryhmille) sekä juhannuksesta lähtien la klo 12–16 ja su klo 12–18, tiedustelut puh. 040 747 0903.

URHEILU

Iisalmessa la 23.7. klo 18 triathlontapahtuma. Kilpailun lähtö ja uintiosuus sekä ensimmäinen vaihto satamassa. Toinen vaihto ja maali torilla.

Keiteleellä yleisurheilun pitäjänmestaruuskisat su 31.7. klo 18.

POSTITA TAI FAKSAA

Minne mennä -palsta ilmestyy joka viikko Iisalmen Sanomissa. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään torstaina klo 12 mennessä. Toimitus valitsee aineiston ja varaa itselleen oikeuden karsia ja lyhentää tietoja. Aineisto vain kirjallisena: Iisalmen Sanomat, PL 11, 74101 Iisalmi. Faksi: (017) 8351 401. Sähköposti: menovinkki@iisalmensanomat.fi